

EKSAMENSOPPGAVER I PSYC3300 PSYKOPATOLOGI HØST 2021
(ÅPEN BOK EKSAMEN)

Emneansvarlig Merete Glenne Øie

1. Hvorfor og hvordan kan man ha fokus på arbeid i terapi ved psykiske lidelser?
2. Redegjør for mulige forklaringer på at noen utvikler akutt og posttraumatisk stresslidelse.

SENSORVEILEDNING

1. Hvorfor og hvordan kan man ha fokus på arbeid i terapi ved psykiske lidelser?

Pensum:

Lau og Øie bok Klinisk arbeidspsykologi, Kapittel 7: Individuell jobbstøtte (IPS) ved alvorlige psykiske lidelser. Kapittel 8: Jobbfokusert terapi. Også noe fra Kapittel 6 Psykiske lidelser, kognisjon og arbeidsfunksjon og Kapittel 9 Tilrettelegging for kognitive vansker. Forelesning av Merete Glenne Øie.

Generelt: Nedenfor er noen momenter som bør være med i besvarelsen, det bør gjøres en helhetsvurdering av hvor mange momenter som er med og hvordan de beskrives

Hvorfor: Beskrive viktighet av arbeid for mennesker med psykiske lidelser, nedenfor er noen momenter hentet fra pensum;

- Arbeid er en vesentlig del av hverdagslivet til de fleste av oss og definert av FN som en menneskerettighet.
- Mange har et sterkt ønske om å delta i arbeidslivet - og peker på økonomi, ensomhet/nære relasjoner og å få seg jobb som deres viktigste utfordringer
- Arbeid er generelt helsefremmende, spesielt for den psykiske helsen
- Kilde til identitet
- Arena for anerkjennelse, integrasjon, psykisk helse
- Mestringsfølelse/selvfølelse
- Strukturerende på hverdagen
- Trene sosiale ferdigheter

Hvordan; Beskrive hovedelementene i **Individual Placement and Support (IPS) og Jobbfokusert terapi.**

Generelt: Studentene bør nevne IPS og jobbfokusert terapi, men stryker ikke hvis de ikke nevner kognisjon spesifikt. Men fint om tiltak for kognitive vansker også nevnes.

IPS; en svært systematisk måte å jobbe på for å oppnå ordinært arbeid for mennesker med alvorlige psykiske lidelser. IPS bygger på 8 prinsipper (Drake, 2012), og det er godt dokumentert at denne måten å jobbe på virker best når man følger prinsippene. Studenten bør utdype noen av punktene under

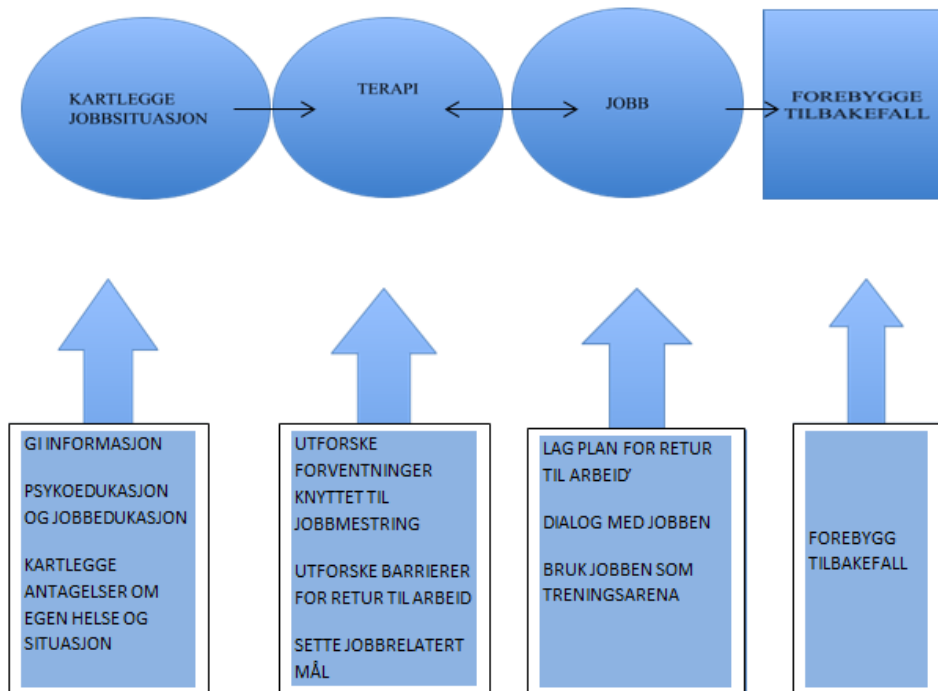
1. Målet er ordinær, lønnet arbeid
2. Deltagelse på bakgrunn av arbeidssøkers eget ønske
3. Individuell jobbstøtte er en integrert del av behandlingen

4. Jobbsøk skjer ut fra deltagerens interesser og ferdigheter
5. Individuelt tilpasset rådgivning om økonomiske ytelser
6. Jobbsøk starter raskt og senest etter en måned
7. Systematisk jobbutvikling ut fra arbeidssøkers preferanser
8. Oppfølgingen er ubegrenset i tid og individuelt tilpasset

Hvordan kan helsepersonell bidra til å øke muligheten for at flere med alvorlige psykiske lidelser kan oppnå arbeid?

- Helsepersonell kan begynne med å prioritere utdanning og arbeid som likeverdige mål i behandlingen når man møter mennesker med alvorlige psykiske lidelser.
- Helsepersonell kan anerkjenne at kunnskapen om arbeid må tilføres som kompetanse inn i helse.
- Helsepersonell må sammen med den det gjelder utforske mål for arbeid og utdanning og unngå å tro at helsepersonell (eller ansatte i NAV) kan forutsi hvem som kommer til å lykkes.
- Helsepersonell kan støtte at alle har rett til å få prøve seg uavhengig av symptomer, diagnose og bakgrunn, og støtte en recovery-orientert klinisk kultur.
- IPS er en evidensbasert tilnærming og anbefalt i nasjonale retningslinjer i utredning og behandling av psykose – helsepersonell bør derfor tilstrebe å jobbe for at IPS blir endel av tjenesten der man jobber.

Jobbfokusert terapi: Studenten bør beskrive hovedelementene som vises i figuren under og som er beskrevet i pensumboken

Tilretteleggingstiltak (jobbfokusert terapi)

- Redusere jobbkravene i en periode, ha færre arbeidsoppgaver, dele opp oppgaver, avgrense ansvarsområder, delegerer bort arbeidsoppgaver, samarbeide med noen eller ha en sparringspartner.
- Vurdere behov for tydeligere jobbkraav og forventninger, og en klar stillingsbeskrivelse.
- Vurdere behov for opplæring eller beslutningsstøtte, og mulighet for å ha en «mentor», som kan gi faglig utvikling og trygghet.
- Vurdere behov for økt fleksibilitet og egenkontroll i en periode, som å kunne bestemme arbeidstempo, rekkefølge på og strukturering av oppgaver, og organisering av arbeidsdag og arbeidstid.
- Gå gjennom muligheter for ekstra instrumentell eller sosial støtte i en periode, for eksempel med regelmessige møter med nærmeste leder eller en erfaren kollega for støtte og konstruktiv feedback.

Beskrive noen tiltak for kognitive vansker på jobb som man kan ha fokus på i terapien, for eksempel kartlegge kunnskap for å finne tiltak for vanskene. De har to kapitler i pensum om kognitive vansker ved psykisk lidelser og betydning for arbeid og forslag til tiltak.

- Fordi kunnskap har sterk sammenheng med arbeidsfunksjon, og i liten grad bedres av medisiner, er det viktig å kartlegge og tilrettelegge for slike vansker.

Fint om studenten skriver noe om dette, men ikke et krav for å stå på eksamen

2. Redegjør for mulige forklaringer på at noen utvikler akutt og posttraumatisk stresslidelse?

Pensum:

Comer og Comers bok Abnormal psychology. Kap 6 Disorders of Trauma and Stress, og forelesning av Omid Vakili Ebrahimi.

Generelt: Punktene under bør nevnes og redegjøres grundigere for:

Eksposering for traumatiske hendelser alene er ikke nok.

Forskere har hovedsakelig sett på følgende kategorier av risikofaktorer som øker sannsynligheten (men som ikke bestemmer alene) utviklingen av plagene:

• Biologiske faktorer

- Nervesystemets aktiveringsnivå og sensitivitet
- Overaktivering av HPA -aksen, hjernens plastisitet og forstyrrelser i stresskretsen
- Genetiske faktorer

• Barndomsopplevelser

- Misbruk, overgrep, neglekt. Spesielt alvorlig av repeterende karakter og hvis det er i et tilknytningsforhold.

- **Personlighetsvariabler:**

- Nevrotisisme og kontrollplassering

- **Sosiale støttesystemer**

- **Alvorlighetsgrad, type og hyppighet av traumatisk(e) hendelse(r)**

- **Stress-diatese-modell**

Generelt for begge eksamensoppgavene:

Det er ikke noen fastsatt grense på hvor mange momenter man skal ha med for å bestå, det bør gjøres en helhetsvurdering. Men både oppgave 1 og 2 må være bestått for å bestå totalt sett.

Informasjon fra UiO om vurdering av bestått/ikke bestått:

Bestått:

Besvarelsen/presentasjonen viser at kandidaten har en bred faglig kunnskap innen hele emnet, og god kunnskap innen de mest sentrale områdene. Bruken av fagterminologi er tilfredsstillende og besvarelsen/presentasjonen er klar og presis.

Kandidaten viser også god faglig vurderingsevne og selvstendighet.

Kravet om bred kunnskap i emnet betyr at det ikke kan være store kunnskapshull innen pensum. Manglende eller utilfredsstillende besvarelse av enkelte oppgaver kan derfor ikke kompenseres ved svært god besvarelse av andre. Oppgavene kan likevel vektet ulikt under vurderingen, avhengig av hvor sentrale de er for emnet.

Ikke bestått

Besvarelsen/presentasjonen viser at kandidaten har mangelfull kunnskap innen sentrale områder av pensum, eller betydelige kunnskapshull i mer perifere temaer. Kandidaten har ikke tilstrekkelig faglig kunnskap, metodiske ferdigheter eller generell kompetanse til å kunne anvende det oppnådde læringsutbyttet fra emnet på en selvstendig måte.

Dette innebærer at grensen mellom Bestått og Ikke bestått fastlegges med referanse til kvalitetskrav som – på selvstendig grunnlag – skiller mellom det som kan godkjennes og det som ikke kan godkjennes. Det betyr at grensen ikke skal koples til grensen mellom karakteren E og F.